

BUITEN

29^E JAARGANG N°. 19

ZATERDAG 11 MEI 1935

IN DE HOOGTE TATRA, HET TSJECHISCHE HOOGGEBERGTE

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

IN DE HOOGTE TATRA (ILL.) BLZ. 217
 DE GOEDE RIVIER, DOOR PEARL S. BUCK BLZ. 218—219
 LANDSLAKKEN (GEÏLL.), DOOR DR. G. BAREN-
 DRECHT BLZ. 219, 227—228
 DE BLOEIENDE WEI (GEÏLL.), DOOR M. BAREN-
 DRECHT-HOEN BLZ. 220—223
 DE KONIJNEGANG, DOOR TRIXIE BLZ. 222—223
 MOOI DRENTHE (GEÏLL.) (II), RONDON HOOGVEEEN,
 DOOR L. SPRUIT BLZ. 223—225
 PER AUTO DOOR VENEZUELA (GEÏLL.), DOOR MR.
 W. J. VAN BALEN BLZ. 226—227
 AVOND (GEDICHT) DOOR EM. BLZ. 228

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar **Rokin 74—76, Amsterdam**. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventueele terugzending.
 Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, is verboden.

DE GOEDE RIVIER

DOOR PEARL S. BUCK

HHEEL haar leven had Lan Ying met haar vader en moeder en drie jongere broertjes bij de rivier gewoond. De „goede rivier” noemden zij haar, omdat de rivier hen op velerlei wijzen hielp, al was haar naam ook Yangtse, of Zoon der Zee. In de lente bracht de rivier hoog water doordat de sneeuw smolt op de honderd bergen waar haar bron lag. Menig uur had Lan Ying zitten mijmeren over die bron, terwijl zij keek naar het vischnet van haar vader. De rivier aan haar voeten was zóó breed en diep en geel, dat het bijna onmogelijk te gelooven was, als zou zij ooit ergens een klein stroompje zijn, dat van een rotsige helling kabbelde of smal en traag door een zandwoestijn liep. De eenige wijze, waarop zij het beseffen kon, was wanneer zij aan haar kleine broertje dacht, drie jaar geleden geboren — hoe klein hij was en hoe verschillend van een man en toch zou hij ook eens zijn kleinheid ontgroeien, zooals de rivier deed, tot zij zoo groot was, dat zij naar waarheid Zoon der Zee genoemd kon worden.

Terwijl zij bij het vischnet zat en geduldig wachtte tot het tijd was aan het touw te trekken, waarmee het boven water kwam, staarde Lan Ying over de rivier. Den anderen oever kon zij slechts als een helder-groene streep zien. Op mistige morgens kon zij hem heelemaal niet zien en was het, als zat zij naast een modderigen oceaan. Bijna elken dag zat Lan Ying hier naast de groote rivier, die langzamerhand een persoon voor haar geworden was. Haar vader was geen vischer, maar boer en hij plantte rijst en tarwe op zijn land, dat grensde aan de rivier en vandaar, ongeveer een hectare groot, in de richting liep van het heuveltje — met het gehucht tegen de helling, waar zij woonden met zoowat een half dozijn andere gezinnen. Zij allen waren boeren, zooals Lan Ying's vader, maar zij allen hadden ook netten, waarop kinderen pasten, of grootvaders, die te oud geworden waren om nog op de velden te werken. Visch bracht hun de extra stuivers die zij op feestdagen konden uitgeven of voor wierook besteden, welke zij ter eere der goden brandden, en soms voor nieuwe kleeren, en bovendien was die visch goed eten.

Lan Ying stond ineens op van het kleine bamboe stoeltje, waarop zij zat en trok uit alle macht aan het touw. Langzaam kwam het net omhoog. Dikwijls was er niets in. Soms waren er kleine visschen in, die zij met een net aan een langen stok eruit moest scheppen. Soms was er een groote visch, eens in de zooveel dagen. Nu was er geen, slechts flitsten enkele voorntjes. Zij boog zich voorover en schepte ze op. Haar moeder zou ze stuk voor stuk met een bamboe-splinter in een stukje mat op een plank prikken en ze in de zon laten drogen en dan zouten en ze zouden heel lekker zijn bij de rijst. Langzaam liet zij het net zakken en ging weer zitten.

Soms waren de dagen heel lang, wanneer zij hier alleen

zat. Zij kwam terstond na het ontbijt en zat daar tot den middag, wanneer zij weer naar huis kon gaan. Maar zij deed dit liever, dan de andere dingen, die de kinderen van de hoeven aan de rivier moesten doen. Zij deed het liever dan op den buffel passen en den heelen dag schrijlings op zijn harden, harigen rug zitten, zooals haar tweede broertje deed. Zij deed het liever dan passen op de eenden in de kleine inhammen van de rivier, zooals haar oudste broertje. Ja, zij hield ervan, omdat er iets heel gezelligs was in de voortstroomende rivier, in de booten, die haar daar passeerden en de zwermen wilde eenden, die soms neerstreken, groote zwermen, die schuin wegdreven op den stroom en op en neer dansten op het water. Altijd was er iets te zien. Booten waren er van alle soorten, van de kleine visschersbootjes af tot zeiljonken toe, die haar met hun op den boeg geverfde oogenaanstaarden. Eens in de zooveel dagen kwamen vreemde lage booten voorbij en soms rookende stoombooten. Zij haatte deze en de rivier haatte ze ook. Het water verhieft zich dan altijd tot booze golven en schommelde heen en weer, wanneer zij voorbijkwamen. Soms werden de golven zóó hoog, dat de kleine visschersbootjes bijna kapseisden en de visschers riepen luide verwenschingen naar de vreemde schepen. Wanneer Lan Ying de rivier zoo boos zag, werd zij ook boos en liep zij hard naar haar net, om dit stevig op zijn plaats te houden. Toch was er meermalen, wanneer die stoombooten langs gekomen waren, visch in haar net, die, verschrikt door de beroering in het water, daarin terechtgekomen was en wanneer Lan Ying de groote zilveren lichamen op den bodem van het net zag wentelen, dankte zij in stilte de rivier voor het zenden van die groote visschen. Het was een goede rivier. Zij bracht hun voedsel van het land en vleesch uit haar wateren, en voor Lan Ying, die haar leven aan den oever doorbracht, beteekende zij zooiets als een godheid en wanneer zij haar aangezicht zag, kon zij daarop lezen hoe de rivier dien dag gestemd was.

Het was ook het eenige boek dat zij kon lezen, want zij droomde er niet van naar school te gaan. Er was in hun gehucht geen school, maar wel wist zij wat een school was, want in het marktstadje, waar zij eens per jaar met haar moeder naar toe ging, was er een. Op dien dag waren er dan geen leerlingen in, want het was jaarmarktdag, maar bij het voorbijgaan keek zij nieuwsgierig in het vertrek en naar de leege banken en de platen aan den muur. Den eersten keer had zij aan haar moeder gevraagd:

„Wat doen ze daar?”

„Daar leeren ze de boeken,” had haar moeder geantwoord.

Nu had Lan Ying nooit een boek gezien en daarom vroeg zij heel nieuwsgierig: „Hebt u dat geleerd, toen u klein was?”

„Nee, zeker niet!” antwoordde haar moeder hard. „Wanneer heb ik daar ooit tijd voor gehad? Ik had te werken! Alleen luie menschen gaan naar school — stadsmenschen en zoo. Het is waar, dat mijn vader erover praatte om mijn oudsten broer naar school te zenden, voor het mooi. Hij was trotsch en hij vond dat het wel goed zou staan als één van de familie kon lezen en schrijven. Maar toen mijn broer er drie dagen was, begon het stilzitten hem te vervelen en vroeg of hij er alsjebliedt niet meer naar toe hoefde en huilde en dreemde zoo, dat vader het goed vond.”

Lan Ying dacht een poosje na over dit alles en vroeg weer:

„En leeren alle menschen in de steden dat: de meisjes ook?”

„Ik heb gehoord, dat dit de nieuwe gewoonte is,” zei haar moeder, terwijl ze haar vracht katoendraad verplaatste, die zij gesponnen had en nu naar de jaarmarkt bracht om te verkoopen. „Maar wat een meisje daaraan heeft, begrijp ik niet. Ze heeft toch maar dezelfde dingen te doen, te koken en te naaien en te spinnen en op het net te passen en als ze trouwt doet ze dat allemaal wéér en krijgt bovendien nog kinderen. Met boeken schieten vrouwen niet op.” Zij liep een beetje vlugger door, want de last op haar rug begon zwaar te worden en Lan Ying trippelde wat sneller en toen zij stof op haar nieuwe schoenen zag, bukte zij zich om ze schoon te maken en vergat alles over boeken.

Zij dacht er ook niet meer aan toen zij terugging naar de rivier. Nee, boeken hadden niets te maken met haar leven hier bij de goede rivier. Zij haalde het net op en liet het weer neer, ging 's avonds naar huis en zorgde voor het vuur van droog gras en riet in het aarden fornuis met twee ketels erop, waarin de rijst warm gemaakt werd voor het avondmaal, en wanneer zij die gegeten hadden — met wat visch, wanneer de rivier dien dag vriendelijk gestemd geweest was — liep

zij naar de rivier en waschte de kommen af en was weer terug vóór het donker werd en kroop in bed en luisterde naar het zachte ruischen van de rivier tusschen het riet — en aldus was haar leven elken dag. Alleen op een feestdag of een jaarmarktdag was het iets anders.

Het was een stil leven zoo, maar een veilig. Soms hoorde Lan Ying haar vader zeggen, dat hij in de marktstad, waar hongersnood in het Noorden, omdat er geen regen gevallen was, en dan voegde hij eraan toe:

„Nu zie je hoe best het is, om naast een goede rivier te wonen! Of het regent of niet, maakt voor ons geen verschil; en er is water voor onze velden. De rivier brengt ons water van honderd valleien en regen of niet is hetzelfde voor ons.”

En wanneer Lan Ying dit hoorde, vond zij hun leven het beste leven van de heele wereld, en op de beste plaats ook, waar de velden altijd vruchtbaar waren en de wilgen altijd groen en het riet altijd sappig en alles kwam van de rivier. Nee, zoolang zij leefde zou zij niet weg willen van de rivier.

Maar toch kwam er een lente, waarin de rivier veranderde. Wie had kunnen voorzien, dat zij veranderen zou? Jaar na jaar was alles hetzelfde geweest, tot dit jaar. Lan Ying, naast het vischnet zittend, zag haar veranderen. Wel was de rivier elk jaar gezwollen, wanneer, zooals nu, de lente water toevorde. Het water wies hoog tegen de klei-oevers, maar zoo deed het elk jaar. Het gele water kolkte in groote wielingen en plukte aan de oevers, zoodat meermalen een groote schol sidderde en losscheurde van het land en zonk, en dan likte de rivier haar triomfantelijk weg. Lan Ying's vader kwam en bracht het net naar de monding van een kreek, want de plek, waar zij zat, zou ook wel eens kunnen wegzinken en haar meesleuren. Voor het eerst in haar leven was Lan Ying een beetje bang van de rivier.

De tijd kwam, dat de rivier moest zakken, maar het water werd niet lager. Nu moest die sneeuw hoog in de bergen toch zeker gesmolten zijn, want het was zomer en de wind warm en de rivier behoorde glad en kalm onder een helderen hemel te liggen. Maar zij lag niet kalm. Neen, zij bruisde voort, als gevoed door een geheimzinnigen, onuitputtelijken oceaen. Bootslieden, die van ver de rivier kwamen afzakken, vertelden van vreeselijke regens, dagen en weken van regen, toen de tijd voor regen voorbij was. De bergstroomen en bijrivieren, hierdoor gevoed, stortten zich alle uit in de groote rivier en hielden deze hoog en woest.

Lan Ying's vader bracht het net verder den inham in en wanneer zij alleen was, keek Lan Ying niet meer naar de rivier. Zij keerde deze den rug toe en keek naar de velden. Zij was nu werkelijk bang voor de rivier.

Want het was een wreede rivier. Gedurende de heete zomermaanden bleef zij aldoor stijgen, elken dag één voet, twee voet. Zij kroop over de rijstvelden, waar het half volgroeide graan stond: zij bedekte het graan en nam de hoop op oogst weg. Zij stroomde kanalen en vaarten in en deed deze buiten hun oevers treden. Van overal kwamen tijdingen van in hun oevers treden, van groote muren van water, die over diepe, stortende dijken, van groote muren van water, die over diepe, rijke valleien stortten, van mannen en vrouwen en kinderen, die door het water verrast en meegeleurd werden.

Lan Ying's vader haalde het net nu wéér terug, want ook de oevers der kreek kwamen onder water. Telkens weer moest hij het net terughalen en verwenschte hij de rivier en mompelde: „Onze rivier is gek geworden!”

Ten laatste kwam de dag, dat hij den hefboom, waarmee het net opgehaald werd, vastbond aan een der vele wilgenboomen, die aan den rand groeiden van den dorschvloer voor de deur van zijn huis. Zoover was het water nu gerezen en het gehucht van een half dozijn uit klei opgetrokken woningen, met stroo afgedekt, was nu een eiland, omringd door het gele rivierwater. Zij moesten allen visschen, want er viel niet meer op het land te werken.

Het leek niet mogelijk, dat de rivier nog meer zou kunnen doen. 's Avonds kon Lan Ying nauwelijks slapen, zoo dicht stroomde het water voorbij haar bed. Eerst dacht zij, dat het niet dichter bij kon komen. Maar in de oogen van haar vader zag zij groote vrees. Het was waar, dat het water vaders zag zij groote vrees. Het was waar, dat het water vaders zag zij groote vrees. Het was waar, dat het water vaders zag zij groote vrees. Het was waar, dat het water vaders zag zij groote vrees.

„We moeten naar den binnendijk gaan,” zei Lan Ying's vader. „Eens, in mijn vaders tijd, heeft naar ik hoorde de rivier ook zoo gedaan en moesten zij naar den binnendijk

gaan, waar het water eens in vijf geslachten komt. Het is een vloek voor ons, dat dit juist in ons leven gevallen is.”

Het jongste jongetje begon luid te huilen, want hij werd plotseling bang. Zoolang het dak boven hen en de muren om hen heen geweest waren, was het alleen iets vreemds, het water overal te zien, en er als op een schip boven uit te steken. Maar toen hij hoorde, dat zij weg moesten om op den dijk te gaan verblijven, werd het hem te machtig. Lan Ying's tranen kwamen van den weersomstuit en zij trok hem naar zich toe.

„Maar mag ik mijn zwarte geit meenemen?” snikte hij.

Hij had een zwarte geit, die hij naast de twee of drie, die zijn vader hield, heel jong gekregen had.

„We zullen al de geiten meenemen,” antwoordde zijn vader luid, en toen zijn vrouw zei: „Maar hoe kunnen we ze over het water krijgen?” zei hij wat zachter en eenvoudig: „We moeten, want we zullen ze voor voedsel noodig hebben.”

Dienzelfden dag dus lichtte hij de deur uit haar houten hengsel en verbond die met de houten bedden en met de tafel en op dit ruwe vlot klommen Lan Ying en haar moeder en de kleine jongens. Den buffel bonden zij aan een touw en lieten hem achter het vlot zwemmen, evenals de eenden en de vier ganzen. De geiten echter namen zij op het vlot. Juist toen zij het huis verlieten, kwam de gele hond achter hen aan zwemmen en Lan Ying riep: „O, vader, kijk! Lobo wil ook mee!”

Maar haar vader schudde het hoofd en roeide verder. „Neen,” zei hij, „Lobo moet voor zichzelf zien te zorgen en voedsel zien te vinden, als hij in leven blijft.”

Dit leek Lan Ying wreed en het oudste jongetje zei:

„Ik wil hem mijn halve kom rijst geven!”

Waarop de vader riep, alsof hij boos was: „Rijst? Wat rijst? Kan er rijst groeien in een rivier?”

De kinderen zwegden allen, want wel begrepen zij het niet, maar zij waren bang. Zij waren nooit zonder rijst geweest. De rivier had hun tenminste elk jaar rijst gegeven. Toen Lobo ten laatste moe werd en al langzamer en langzamer zwom en aldoor meer achter bleef, kwam er een oogenblik, dat zij zijn gelen kop niet meer tegen het gele water zagen afsteken.

(Slot volgt)

LANDSLAKKEN

DOOR DR. G. BARENDRECHT

GEDURENDE de ontwikkeling van het dierenrijk is het vele malen voorgekomen, dat een groep landdieren zich tot waterbewoners ging omvormen. Het meest bekend zijn in dit opzicht natuurlijk de zoogdieren en wel voornamelijk de roofdieren en hun verwanten. In het Eoceen heeft zich van de landbewonende voorvaderen van onze recente roofdieren een groep aan het waterleven aangepast, die wij nu als walvisachtigen bezig zijn uit te roeien ten bate van de margarine-industrie e.d. Waarschijnlijk iets later maakte zich van de meer directe voorvaderen der roofdieren een afdeeling los, die zich tot de robben ontwikkelde. Tegelijkertijd ontstond een parallele aanpassing in de groep der hoefdieren, die aan de zeekoeien het aanzijn gaf. ☞ Maar ook van heel andere klassen van het dierenrijk, die oorspronkelijk uit echte landdieren bestonden, hebben zich gedeelten aangepast aan het waterleven en dat zijn dan wel in de eerste plaats de insecten. Vele families van kevers en wantsen verlaten het water hun heele leven niet meer en nog veel meer insecten leven als larve in het natte element. ☞ Al die dieren zijn dus oorspronkelijk landdieren geweest, die eerst later hun heil in het water hebben gezocht. Dat neemt echter niet weg, dat al die landdieren ongetwijfeld nog weer veel eerder uit echte waterdieren zijn voortgekomen. Wij kunnen met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid beweren, dat alle dierlijk leven oorspronkelijk in het water is ontstaan. En de vele groepen echte waterbewoners, die zich nog niet tot het landleven hebben kunnen opwerken, staan met hun primitieven lichaamsbouw daar als even zoovele getuigen van deze stelling. ☞ Eén groep is er evenwel onder die echte waterdieren, waarvan een belangrijk gedeelte zich landwaarts heeft begeven en daar als het ware de verovering van een nieuw woongebied door een diertype, dat daarvoor weinig geschikt lijkt, voor onze oogen vertoont. Deze groep is die der weekdieren en de landveroveraars daaronder zijn de landslakken.

(Slot op bladz. 227)

KNOPPEN VAN DE DOTTERBLOEM

EEN POL SAPPIGE DOTTERS

DE BLOEIENDE WEI

DOOR M. BARENDRECHT-HOEN

ALS April met zijn regenbuien, zijn hagelstormen en zijn onverwachte en ongewenste koude dagen ten einde is gelopen, begint het overal te groenen en te groeien. De boomen steken nu bijna volledig in blad, de planten langs de wegen en in de tuinen zijn klaar. De bloemstengel schoot tusschen de rozetbladeren omhoog en het wachten is nog slechts op de zon, die de bloemknoppen open moet vouwen. In de seringen schemert het paars en wit van de dikke, nog niet ontloken bloemtrossen, de meidoorn staat vol knoppen en hier en daar begint in den gouden regen reeds een enkele vlinderbloem zich te ontplooien. Als dan Bloemaand met een paar warme zomerdagen inzet, komt plotseling aan al dat wachtende dralen een einde. Tegen de tweede week van Mei, soms iets eerder, soms iets later, raakt de helft van onze planten in bloei en onder het teere jonge groen, dat nog zoo feestelijk in de boomen hangt, staat een overvloed van platen in bloei. Er is in dezen tijd alom

een weelde van planten en kleuren, een gejuich en gejubel van vogels, dat den zomer inluidt. Nog frisch van de April-regens, die alles den grond uitjoegen, staan boomen en bloemen te blinken en te glanzen, hommels vliegen rond en doen zich te goed in de witte lipbloemen van den doovenetel, die het geheele jaar — en hij blijft lang in bloei — niet zoo prachtig is als in dezen tijd. Langs de slooten staan, fors en krachtig, de ruige smeewortels met hun paarse en witte bloemklokken, het riet begint te groeien en tusschen het gelige overschot van het vorige jaar door priemen overal de nieuwe, lichtgroene bladpieken het wateroppervlak. Er groeit, er bloeit nu zooveel, dat, al heeft niet ieder landschap in de bloemaand zijn grootste ontplooiing, er in Mei van allerlei te vinden en te genieten is. In het bosch loopt nu de bloeitijd van Anemoon, Corydalis en klaverzuring spoedig ten einde. Op de plassen is al veel te zien, maar hoogtij is het hier nog niet, daar de bloei van de echte waterplanten meestal in Juni ligt. En ook de heide vertoont, al bloeit er allerlei, nog niet haar grootste ontplooiing. Mei is echter de tijd voor de wei, de wei met zijn rechte slooten, vol kroos en waterranonkel, zijn boerenhoeven, door bloeiende peren- of appelboomen omringd en zijn rechte landwegen met wilgen, zijn wegbermen, waar het fluitekruid in vollen bloei staat. ☼ Is er wel iets mooiers, iets grooters denkbaar dan zoo'n bloeiende Hollandsche wei met zijn lagen, teeren horizon, waartegen torenspitsen en molens zich fijntjes afteekenen, waarboven zich de wijde blauwe voorjaarshemel koepelt en waarin het vee gaat in tragen gang? De witte zomerwolken, die komen opzetten, slaan hun groote schaduwen over het land en de roep van de tureluur, het gejoel van de scholeksters, volmaken hier de rijke lentevreugd. Jammer, dat deze vreugde om de bloeiende wei zoo kort is, dat wanneer het hoogtepunt is aangebroken, de maaimachines tegelijkertijd over het land ratelen en het hooge gras en de bloemen op reepen, later op hoopen komen te liggen. Nauwelijks staan de hoterbloemen met duizenden glimmende bloemschalen te blinken en is de zuring bruinrood gebrand, of er komt aan dat alles alweer een einde. Hier en daar volgt nog wel eens een tweede groei en bloei, die echter niet meer haalt bij den vorige en waarvan de bloemen geen hoofdbestanddeel meer zijn. Maar hoewel veel weiland gemaaid wordt, lang voordat de bloemen zijn uitgebloeid, blijven er gelukkig nog plekken genoeg over, waar op enkele meters grond de weideflora zich kan ontwikkelen, waar orchideeën zijn te vinden en waar in Juli nog margrietten bloeien. Ook is de maaitijd niet overal in ons land gelijk, want vaak genoeg reiden wij uit Holland, waar het gedaan was met den weidebloei, naar Overijssel, waar nog volop van wuivend hooiland was te genieten. ☼ Weiland, grasland en hooiland, waar wij ze in ons land ook aantreffen en in welken vorm ook, zijn natuurlijk geen oorspronkelijke landschappen, maar door de eeuwen ontstaan door den invloed en het ingrijpen van den mensch. Wanneer een stuk weiland jaren achtereen met rust zou worden gelaten, niet door menschen

PINKSTERBLOEMEN

HARLEKINORCHIS

ken is deze opeenvolging in ons land wel eens te volgen, al is het natuurlijk nooit een „vet te" wei, die in een dergelijk onkruidbosch ontaardt. De echte, natuurlijke wei vinden wij in het gebergte boven de boomgrens, maar ook daar is dikwijls het laagste gedeelte door het omkappen van opschietende struiken niet geheel natuurlijk. Overal elders zijn het de menschen, die op verschillende plaatsen, ook in ons land, op diverse wijzen den grond beweiden. In Holland vinden wij in hoofdzaak de echte wei, voor het grootste gedeelte van het jaar voor de koeien bestemd. Op het Kampereiland daarentegen en in andere hooibouwdistricten is het gras niet direct voor het vee bestemd en in die streken vindt men de

prachtigste hooilanden, rijk aan vogel- en plantenleven. In Limburg heeft de wei weer een heel ander karakter. Hoog opgeschoten gras, weelderig groeiend als in Holland, vindt men daar bijna nooit. Steeds blijft de wei min of meer kaal van uiterlijk en op armen grond gaat zelfs het aaneengesloten grasdek verloren. Dan kan men eigenlijk niet goed meer spreken van weiland en verdient zulk een landschap eigenlijk meer den wetenschappelijken naam van steppenheide; kalkwei wordt ze in Limburg ook wel genoemd. Deze armoedige stukken grond, die dikwijls in het geheel niet worden gebruikt, zijn vaak een paradijs voor den botanicus. Hier bloeien in den vroegen zomer orchideeën in allerlei soorten en wij zelf hebben wel eens op zulk een kalkwei de soldaatjesorchis gevonden, meer dan een halven meter hoog en tusschen deze planten met hun rijke bloemtrossen vonden wij ook de bijenorchis en het zeldzame boschvogeltje, terwijl omlaag, langs de helling, een massa viooltjes bloeiden. Op deze weiden is ook vaak duidelijk de opeenvolging van planten te merken, want meestal vindt men hier een weelderigen struikenopslag. Ook treft men in Limburg op beteren grond wel de z.g. wisselwei aan, een stuk land, dat jarenlang als bouwland werd gebruikt en waar men nu, na den klaverbouw, gras gaat zaaien. Aan het gras, dikwijls een Loliumsoort, merkt

werd verstoord, noch door vee werd afgegraasd, dan zou na verloop van tijd het beeld van dit landschap totaal veranderen. De samenstelling van het plantenkleeft zou zich geheel wijzigen, onkruid zou welig tieren, wilgen en elzen zouden opschieten en de vlakte herscheppen in een licht kreupelbosch. Op enkele plek-

men dan wel, dat men hier niet met een gewone wei te maken heeft. In het Zuiden van ons land zijn dus op de grondsoorten, die voor grasland minder geschikt zijn, veel bijzonderheden te vinden, die, naarmate de wei met allerlei boomen wordt bevolkt en dus rijker aan schaduw wordt, nog toenemen. ☞ Holland daarentegen biedt den florist niet zoo'n grooten soortenrijkdom. Het is hier het geheele landschap, dat zulk een rijken indruk maakt. Boterbloemen, gras in verschillende soorten en zuring brengen in een bonte mengeling hier de grootste schoonheid, nog verrijkt door de slootranden met hun soms aparte begroeiing. Eigenlijk behooren de wegbermen, de dijkhellingen, ook nog tot de wei, want iedereen, die wel eens onschuldig en niets kwaads vermoedend in het gras langs den weg heeft willen uitrusten, heeft kennis gemaakt met een verontwaardigden boer, die heel terecht de Zondagsmenschen uit zijn hooiland verjoeg. Platgetreden gras kan niet gemaaid worden en al kunnen de grashalmen zich in het begin, na neergebogen te zijn, wel weer oprichten, later, als de stengels zijn uitgegroeid, gaat dat niet meer zoo gemakkelijk. ☞ Als eind Mei of in het begin van Juni, al naar gelang temperatuur en vochtigheid, de maaimachine door het land ratelt, vallen dus ook tegelijkertijd de bloeiende planten langs den weg ten offer aan de zeis en de begeleiders van boterbloemen en zuring, fluitkruid, Veronica, smeewortel en nog zoovele anderen verdwijnen met het rood en goud van de wei. ☞ Achter het landhek en laag langs de slooten blijven dan nog planten over, die de zeis niet heeft bereikt. Het zijn in den regel geen echte weideplanten, maar indringers, wier groei tot de platgetreden

ruimten achter het hek beperkt blijft. In het gesloten grasdek met zijn bloemen was voor hen geen plaats, misschien kan een enkele soort zich verder in het land verspreiden over het pad, dat door de koeien wordt betreden, maar veel verder reikt hun gebied toch niet. In den regel zijn het hoefblad, herderstaschje, wolfsmelk, honingklaver en pastinaak, die wij hier als ingedrongen buitenwereld aantreffen en natuurlijk wisselt deze landheklora nogal in bepaalde streken. Aan den slootkant drukken het zilverschoon en het penningkruid zich vlak tegen den grond aan en ontkomen op deze wijze aan de zeis. Het penningkruid kruipt

zelfs zóó dicht tegen den grond, dat zijn groote, gele bloemen tusschen het groen vaak onzichtbaar blijven voor den oppervlakkigen wandelaar. Dotterbloemen, smeewortel en andere hooge planten langs den slootkant worden natuurlijk afge-

WITTE KLAVER

PAARDEBLOEMEN IN VOORJAARSBLOEI

VOSSESTAART

reeds her- en derwaarts verspreid vóór de plant tot den wortel toe wordt afgemaaid en ook de paardebloemen hebben in Mei reeds talrijke pluïsbolletjes, terwijl natuurlijk iedereen de roestroode, grappige vruchtjes van de zuring bekend zijn. Ook de boterbloemen, al schijnt het, dat ze nog volop in bloei staan, hebben al rijkelijk vrucht gedragen. Naast deze planten van de Mei-wei vinden wij echter soorten, die pas na den maaitijd tot ontwikkeling komen, die, als het gevaar is geweken, tusschen het geschoren gras beginnen te bloeien. Hiertoe behooren de z.g. najaarspaardebloemen, Leontodonsoorten, de distels en ook de kleine oogentroost. Enkele planten, zooals de Colchicum en de moesdistel, vertoonen hun grootste ontwikkeling zelfs na den tweeden maaitijd en in een Zuid-Limburgsche wei langs de Geul kan men dan ook de herfstijloos in September in vollen bloei vinden. Een vroege maaitijd kan dus vrij slecht voor de planten zijn, daarentegen voordeelig voor den boer, daar het onkruid er door verdwijnt. Op de weilanden waar het vee geregeld graast, zijn natuurlijk alleen die planten veilig, welke door de koeien niet worden gegeten, als distels, boterbloemen en nog enkele anderen en daarom zal een echt „weiland” er ook lang niet zoo weelderig uitzien als een hooiland. Eigenaardig is het ook, dat de koeien de boterbloemen tusschen het hooi wel eten. ☞ De flora van de vochtige wei heeft weer een geheel andere samenstelling. Daar vinden wij orchideeën, o.a. handekenskruid en gevlekte orchis, de ratelaar bloeit er en tot groote ergernis van den boer doet ook de kale jonker, een distel, het hier goed.

De Konijnegang

DOOR TRIXIE

WE hebben een paar moeilijke dagen achter den rug, mijn paard Siegfried en ik. Om te beginnen is het weer buitengewoon ongunstig geweest, zoodat we op de manege aangewezen waren en hij heeft zijn haat daartegen nog altijd niet kunnen overwinnen. Soms gaat het goed en dan denk je, dat je er bent. Dan pakt het hem met hernieuwde kracht en hij

maaid, maar de dotter staat in den regel al in den maaitijd met rijpe vruchten. Al deze planten moeten zich natuurlijk, daar zij ieder jaar weer opkomen, behoorlijk weten te handhaven. De meeste zijn echter vaste planten en bovendien valt van vele de vruchtzetting vóór den maaitijd. Van pinksterbloem en madeliefje b.v. zijn de vruchten

weet niets anders meer, dan dat hij weg wil, weg uit de besloten ruimte, waar de sfeer hem des duivels schijnt te maken. De laatste maal heeft hij het zoo bont gemaakt, is met zoo veel dreigement op een van de andere paarden afgevlogen — met één enkelen sprong, die hem op een concour een hoog cijfer zou hebben bezorgd — dat hij voor stralheid juist om te doen was, zooals wij als kinderen het er ook wel op toelieden om de klas uitgestuurd te worden. ☞ Het is met een zucht van verlichting, dat ik dien morgen de zon op de ruiten begroet, na de koude dagen. ☞ In de Boschje staan de struiken in hun vroegen voorjaarstooi; de kleine groene blaadjes hebben zich dapper gehouden, ze zien er nog zoo frisch uit, alsof er in het geheel geen felle wind geblazen heeft. Siegfried beweegt oplettend zijn ooren, kijkt belangstellend naar een paar duiven — die hij niet goed kan uitstaan, sinds ze hem eens aan het schrikken hebben gemaakt door vlak voor zijn neus met veel gefladder op te vliegen — en permitteert een klein keffend hondje dat het een meter of tien achter hem aanholt en speelsch naar zijn beenen hapt. Dat is een doorslaand bewijs voor zijn goede stemming; ik heb hem voor heel wat minder met voor- en achterbeenen zien slaan, en niet enkel als loos dreigement. Als keffende honden van verschillende formaat en brutaliteit wisten hoe vaak de dood hen op centimeter-afstand passeert, zouden ze Siegfried waarschijnlijk voor altijd met rust laten. ☞ Maar nu is hij in een onverstoort goed humeur. De blauwe tram, waarvoor het andere paard opzij vliegt, interesseert hem niet en een fietsend padvindertje mag onder zijn neus doorkruipen bij het passeeren. ☞ Zonnig en stil strekt het breede pad voorbij den Ruigen Hoek zich uit. Hier wil hij nog wel eens neiging vertoonen tot verzet, maar vandaag schijnt hij er op uit te zijn om alles zoo gemakkelijk mogelijk voor me te maken. De lichtste hulp is voldoende om hem in galop te doen gaan en hij houdt het aangegeven tempo; je hoeft niets anders te doen dan rustig te zitten, niet eens op te letten. De vorige week hebben we hier en daar een paar hindernisjes ontdekt, die ik wel wil probeeren. Een is er, dat er heelemaal niet uitnoodigend uitziet, maar Siegfried springt zonder slag of stoot. Hij werkt zoo braaf en met zoo veel toewijding, dat hij mag stappen, een heelen tijd lang. We zijn in de luwte tusschen een paar hooge duinen, passeeren een miniatuurpasje en voor ons uit kronkelt uitnoodigend het pad verder. ☞ „Zullen we nog wat doen?” vraag ik en meteen gaat Siegfried, die de uitdrukking kent, in galop aan. ☞ Hij volgt in een handgalop het smalle pad. Rechts en links is wat groen van helm en lage struikjes. Daartusschen het zand van het pad, egaal en blond, zonder een enkele plek, die lichter of donkerder afsteekt. En dan, plotseling, zonder de bliksemsnelle waarschuwing, die je soms nog iets kan doen

Foto C. A. v. d. Gen

EEN VELDJE VOL BOTERBLOEMEN

redde. Voel ik hoe Siegfrieds rechterbeen onder hem wegzinkt. Hij stort. kan zich niet helpen, ik stort mee en weet op hetzelfde moment, dat hij in een konijnengang heeft getrapt, die het pad in zijn heele breedte ondermijnt. „Hij breekt een been.” vliegt het door me heen. Mijn hoofd slaat tegen den grond, die gelukkig zacht is en mijn gezicht maakt een keu-tigen afdruk in het zand. Er komt iets op me en ik ben overvallen. Wegkruipen kan ik niet, want mijn beenen liggen onder hem. Dan ben ik opeens vrij, de druk op mijn heup is weg, ik kan me omkeeren, rechtop zitten, maar ik zie niets door al het zand. Hindert niet. Gauw opstaan om te laten zien, dat je niets hebt. ☼ „Dat loopt allemenschelijk goed af”, hoor ik de stem van den instructeur, die me zorgvuldig begint af te kloppen, een geste, die hem eigen is, wanneer hij is geschrokken. Als mijn oogen bevrijd zijn van zand, ga ik naar Siegfried, die er ontdaan en onthutst bij staat. Het zand zit tot achter het hoofdstel. ☼ „Hij stond een oogenblik recht op zijn hoofd, vóór hij viel,” zegt de instructeur, terwijl ik Siegfrieds neus en oogen afveeg. „En u zag er een oogenblik heelemaal niet meer, ik dacht stellig, dat u er onder lag. Maar . . .” ☼ Hij zwijgt even, alsof hij woorden zoekt om wat hij zeggen wil goed te formuleeren. ☼ „Maar wat?” ☼ „Wel, als ik het niet zelf gezien had en iemand vertelde het mij, dan zou ik het niet gelooven en denken, dat er een mooi verhaal van gemaakt werd, maar nu heb ik het wel zelf gezien . . . Hij is liggende achteruit gekropen, totdat u vrij was en hij u niet meer raken kon met zijn hoeven. Toen is hij pas opgestaan. Zoo'n paard toch. Hij had zich ten koste van u kunnen oprichten en hij deed het niet . . .” ☼ Hij klopt den schimmel op den hals, veegt nog wat zand weg van den schouder. Ik geef een paar worteltjes en streel den zachten grijzen neus. ☼ „Hou je toch een beetje van me. Siegfried, dat je dit voor me deedt? vraag ik, zooals je het aan een kind zoudt vragen. ☼ „Hm, dat moet haast wel,” zegt de instructeur, met zijn altijd gereeden, drogen en wat grimmigen humor. „Want toen ik verleden jaar met Black over die hindernis viel en hem op me kreeg, bleef hij rustig liggen en gaf me bij het opstaan nog een aandenken

DE BLOEIENDE WEL. GEWONE EEREPRIJS

ook. Mijn been had alle kleuren van den regenboog en mijn schouder is een week stijf geweest.”

MOOI DRENTHE: RONDONDOM HOOGEVEEN

DOOR L. SPRUIT

ER zijn hooge, beschaduwde dijken, die u in breede kronkels voeren langs oude boerderijen, diep weggedoken onder de donkere stroodaken; die u over witte ophaalbruggen een kijkje gunnen op oude, dichtbegroeide wijken, waar plompen

RUINERWOLD

(II, Slot van het nr. van 27. April)

en waterlilies op het zwarte water drijven en de gelijkenis met onze onvolprezen Vecht zich dwingend voordoet . . . dan zijn er weilanden, aan drie zijden door boomen omgeven. Een eenzame, wijd uitgegroeide beuk of een groep van vier

linden is er het middelpunt van. Tien minuten later glijden we op spiegelgladde zolen langs de dennenaalden-paadjes van het heuvelende bosch, dat ginds alweer lichter wordt en via eikenhakhout en lichte berken in de hei overgaat. Hier kunnen we weer naar hartelust van flora en fauna genieten, terwijl aspirant-archaeologen bij gindsche zandverstuivingen naar „vondsten” kunnen snuffelen — op hoop van zegen! ☼ In de verte blinkt een heiplas in de zon; rondom vinden we een echte moerasflora en het wemelt er van de vogels. Trouwens, juist omdat hier zooveel verschillende „landschappen” vlak bijeen zijn treffen we een bonte mengeling van vogels aan: uilen, wulpen, spechten, leeuweriken, roeken, kwartels, wiewalwalen, kneutjes, merels en lijsters, patrijzen en korhoenders . . . en de ooievaar is hier nog geen zeldzame gast; bij sommige boerderijen nestelt zoo'n langpootendynastie al sinds onheuglijke tijden. ☼ Waar

HET SULTANSMEER BIJ RUINERWOLDE

de hei ophoudt, staan de akkers vol rogge en wiegelend koren. Drenthe is een roggeland en in den oogsttijd staan er eigenaardige hooge, stompe bouwsels van gemaaide rogge opgestapeld op de esschen. Zoo'n wijde esch, begrensd door hei en laag hout, is iets prachtigs. Natuurlijkhebbers kunnen zich ook hier weer verdiepen in het plant- en vogelleven tusschen de stoppels en uit picturaal oogpunt bezien zijn de rijen schooven in den nazomer uniek. ☼ Men zou dichter willen zijn om Drenthes landschap te bezingen! ☼ Voor den taalkundige zal het zeker wel interessant moeten zijn, het dialect in al zijn uitingen te bestudeeren. Ook wie zich niet bekommert om taalwetenschap, zal graag Drentsch hooren

meer te vinden. De boerderijen zijn vrij groot, de oudere van het Drentsche type, de nieuwere meestal naar Groningschen trant gebouwd. Veenderijen zijn er zooveel niet meer in den onmiddellijken omtrek en vele wijken, we zeiden het al, zijn tot schilderachtig begroeide waterwegen geworden. ☼ En de bosschen! Er is natuurlijk aangeplant rond Hoogeveen (het Spaarbankbosch is daar een voorbeeld van), maar dat is niet op een hinderlijke manier gebeurd en de afwisseling van coniferen met eiken en berken is uitstekend. Wandel tegen den avond eens door het bosch en het zal u verbazen, dat er uit de ruige beschutting van de walletjes werkelijk niets „wilders“ dan een haas of een konijntje

VOORGEVEL VAN HET HUIS DE KLENCKE BIJ OOSTERHESSELEN (MIDDENSTUK ± 1740)

praten en genieten van de zangerigheid, kernachtige uitdrukkingen, verouderde en hier nog bewaard gebleven spreekwijzen. Gemakkelijk is het anders voor een vreemde niet, de echte Drenthen aan het praten te krijgen. Ze zijn zoo gesloten als een bus, zoodra er een vreemde eend in de bijt komt. Wie anders de gelegenheid krijgt om eens werkelijk in aanraking te komen met de hardwerkende, arme keuterboeren, zal zijn hart kunnen ophalen én aan de heerlijk tekenende dialectwoorden, den drogen humor, én aan de prachtige koppen, waar een schilder stuk voor stuk goede modellen aan zou hebben: koppen als uit hout gesneden, vol rimpels en groeven, getekend door jarenlangen harden arbeid, verweerd door wind en zon, gesloten, bedachtzaam! ☼ De oude veenhuisjes zijn hier zoo goed als verdwenen; een enkele plaggenhut komt men misschien nog tegen, maar die schilderachtige, zoo schrijnend arme woningen zijn in dit deel van Drenthe, toehoudend

te voorschijn komt — de illusie van een door herten en wilde zwijnen bevolkt woud is immers volkomen! ☼ Ja, het is hier heerlijk dwalen, nu eens over de hei (waar we misschien nog wel een van de laatste Drentsche schepers met kudde, breikous en hond tegenkomen), dan weer door het bosch en langs weiden en korenland. ☼ De fietsende en kampeerende jeugd heeft Drenthe allang ontdekt. Behalve de reeds jaren bestaande vaste kampen van den V.C.S.B. te Diever en Sleen zijn er V.C.J.B.-kampen te Dwingelo, dan heeft de A.J.C. een kamp-huis te Havelte en in 1930 werd de mooie, al wat vervallen Klencke bij Oosterhessele her-steld en ingericht tot kamp-huis voor de J.V.O. In de laatste jaren is er 'n kamphuis te Hooghalen bijgekomen van de V.C.J.C. en sinds 1931 is Drenthe ook jeugdherbergen rijk. Als jongste lid van de jeugdherbergenfamilie is er in Juli 1934 een te Hoogeveen bijgekomen: de herberg „Bij den Trommelslager“. Nu zal het dus mogelijk zijn, dat door deze gelegenheid tot overnach-

ten de directe omgeving van Hoogeveen eens wat bekender wordt, allereerst bij onze jeugdige trekkers. ☒ Over dien trommelslager moeten we het toch nog even hebben. Het gaat hier om een heel oud gebruik, dat nog stand heeft gehouden en dat een 300 jaar terug schijnt te gaan. Toen trokken de soldaten uit Echten 's Zondags met den trommelslager voorop naar de Hoogeveensche kerk en al zijn de kerkgangers van heden niet martiaal meer, de trommelaar is gebleven. 's Zondagsmorgens om 7 uur slaat hij een roffel om de menschen te wekken en om kwart voor tien trekt hij al trommelend het kanaal langs, waarna de kerkgangers achter hem aan naar den dienst gaan.

— Voor wie het de eerste maal ziet een allerwonderlijkste vertooning! ☒ Het kan u gebeuren dat ge over de heide zwerft langs de spoorbaan en dat er dan langzaam een lange, geblindeerde trein voorbij rolt. Dat is de V.A.M.-trein, vertellen de Drenthen u. En daarmee zijn we midden in het heden van het oude land terecht gekomen. ☒ Mest beteekent voor Drenthe veel, misschien wel alles. Nieuw-ontgonnen gronden hebben mest noodig en bij voorkeur natuurlijke en geen kunst-bemesting. Het is niet zoo gemakkelijk om daaraan te komen. — Wat groote steden aan afval kwijt moeten, wordt verbrand en daarmee gaan eigenlijk kostelijke meststoffen verloren. En een paar honderd kilometer verder liggen streken die het eigenlijk zoo goed zouden kunnen gebruiken! ☒ Door samenwerking van regeering en provinciale besturen met de gemeente den Haag kwam toen een regeling tot stand en dagelijks kan men nu de treinen van de Vuil-Afvoer-Mij (V.A.M.) zien passeeren. Het Haagsche straatvuil wordt bij Wijster tot bruikbare grondmest verwerkt en zoo aan den opbouw van Drenthe dienstbaar gemaakt. ☒ Ontzaglijk veel is er gedaan voor Drenthe. Het móest ook. Nu ligt alles lamgeslagen, er is nood en werkeloosheid. De voor-

intact staan. ☒ Maar bovenal het lánd hier, niet alleen de gebouwen! De Kremboongbossechen, de omgeving van Echten, Pesse, Zuidwolde, Nieuweroord, de veenkolonie het Hollandsche Veld, Ruinen en Stuifzand . . . hier, in bosch en hei is men nog waarlijk buiten!

JOZEF II bezocht gedurende zijn bezoek aan Frankrijk ook Buffon en Rousseau. Terwijl de eerste wegens zijn natuurhistorische onderzoekingen in den adelstand verheven was, leefde de laatste in bittere armoede van muziek overschrijven en componeeren. De keizer vond hem met dit werk bezig en kon zijn verwondering niet verbergen, dat één zoo uitstekende schrijver zich daarmee moest bezig houden. Rousseau antwoordde: „Wat moet ik anders doen? Ik heb de Franschen langen tijd gelegenheid gegeven om te denken, maar tevergeefs, ze dachten niet! Nu geef ik hun gelegenheid om te zingen — en ze zingen!”

HOEK VAN EEN KAMER IN HET HUIS ECHTEN BIJ HOOGEVEEN

HET HUIS ECHTEN BIJ HOOGEVEEN

van de oude oprijlaan, die nog

PER AUTO DOOR VENEZUELA

DOOR MR. W. J. VAN BALEN

KAN mij het verwijt treffen dat ik den lezer zijn illusies ontnem, — wanneer ik niets anders doe dan te trachten, hem de waarheid te schilderen, ook al moest daarbij een lievelingsvoorstelling van jaren her verdwijnen? ☞ Alle boekjes van alle stoomvaartlijnen uit alle landen houden zich trouw aan een eerwaardige traditie om over den vasten wal langs de Caribische Zee steeds te schrijven in pathetische termen vol bravoure. The Spanish Main, the Haunt of the Spanish Main, the Spell of the Sp. M., enz. Een plezierige huivering streelt den argeloozen toerist, die in een wit flanellen broek en met de camera aan zijn pink welgemoed het groote avontuur begint: de reis naar het land van Boekaniërs en andere zeeroovers, lieden die hun zwaard bij voorkeur tusschen de tanden dragen (uit louter wreedheid), en die voor het genoeg van eenige bejaarde echtparen uit de Vereenigde Staten, uit Engeland en uit Nederland bijtijds al die eilanden en vastelandskusten geplunderd en uitgemoord hebben. Een rilling bekruipt ons — aldus verklaren welsprekend de drukwerken — wanneer wij denken hoeveel bloed er op deze Spanish Main vergoten is, en hoevele romantische tooneelen zich hier hebben afgespeeld. ☞ Wat de toerist in werkelijkheid te zien krijgt, is een warm en stoffig havenplaatsje aan den voet van een hemelhoogen bergmuur. Men heeft een

paarhonderd meter over een gloeiend rangeerterrein langs een rommelige kade moeten strompelen, en is nu blij dat men zit. In een behagelijk electrisch treintje, even geriefelijk als onze Hollandsche Diesels of in een grooten open auto, precies zooals men die overal ter wereld vindt, daar waar het groot-toerisme om groote, open wagens vraagt. Van Boekaniërs valt nauwelijks iets te bespeuren. Een paar havelooze jochies en een barsche politieagent (barsch tegen die jongens, niet tegen U!) wonen het vertrek bij. Een oogenblik later toert de een op een onberispelijken cementweg, met een zwarten naad in het midden, zoo modern en zoo nuchter als een Rijkswegenplan; de ander

gonst zachtjes over een electrische baan, met een buurtverkeertje La Guaira-Caracas in zijn zak. ☞ Deze groote verbindingswegen, de spoorlijn zoowel als de autobaan, stijgen tot boven de 1000 meter, maar elk neemt een afzonderlijke route. Want het is een heele kunst om van de zeekust tegen dat steile oevergebergte op te klimmen. Daar komen heel wat bochten, viaducten en ophoogingen bij te pas. En ieder oogenblik geniet men een ander uitzicht, niet op zeeschoumers met bloedige zwaarden, maar op klapperzooimen langs het Caribische strand, en op roode daken van dorpjes die zich met moeite op die ruwe hellingen staande houden. Rondom den slingerweg groeit in hoofdzaak cactus, die groottesoort met kandelaber-armen. Daar is heel Venezuela vol van. Maar moge elders, in de achterlijke provincie, de cactus baas gebleven zijn, — hier in het hart des lands hebben beton en asfalt het pleit gewonnen. Dit is het geciviliseerde gedeelte van Venezuela, dat trotsch is op zijn modernheid. Of het tevens het meest boeiende gedeelte is voor den

toerist? Voor de meesten ongetwijfeld wél, want hier vinden zij comfort, goede wegen, palace-hotels, maaltijden met een strijkje, pompeuze country clubs en nog vele andere voordelen van de beschaving. Bovendien heeft ook het landschap geenszins onder die moderniseering geleden. Het klinkt heel mooi om over de romantiek van de Spanish Main te babbelen, maar als men in de achterhoeken van die landen door stof en modder moet baggeren, zonder na aankomst een bad of een genietbaren maaltijd te vinden, dan gaat de aardigheid er gauw af. Ik wil met genoeg op een keer eens

vertellen van rare dingen in die primitieve streken. Maar voor practisch gebruik lijkt mij toch het geciviliseerdere midden des lands meer aan te raden. ☞ Reeds na anderhalf uur klimmen daalt men de laatste honderd meter naar de Venezolaansche hoofdstad af. In den Spaanschen tijd was Caracas een plaats van minderen rang. Vandaar dat de historische bezienswaardigheden er niet van groot belang zijn. Voor heel Zuid-Amerika zal deze stad echter eeuwig een heilig plekje blijven als geboorteplaats van den Grooten Bevrijder,

van Simón Bolívar, El Libertador. Zijn sterfhuis bezichtigt men te Santa Marta, in de naburige republiek Colombia. Zijn geboortehuis vindt men te Caracas. — een simpel stuk gepleisterde muur met een typisch Spaansch venster, dat door „rejas“ (tralies) afgesloten is. In

een eenvoud is de bevrijder van Latijnsch Amerika geboren, en in eenvoud is hij gestorven. Eenvoud spreekt ook uit zijn innemende gelaatstreken. Minder eenvoudig zijn de monumenten die zijn dankbare bevrijdingen in later jaren voor hem hebben opgericht. Geen stad in Zuid-Amerika die niet een snorkend standbeeld van Bolívar op haar middenplein heeft prijken. Meestal te paard, en natuurlijk steigert en briescht dat edele dier dusdanig dat men den Bevrijder beklagen moet: naast zijn waarlijk niet geringe staatszorgen ook nog zoo'n onhandelbaar rijdier te moeten besturen! Slechts een enkelen keer vindt men den Libertador te voet, maar dan toch nog in ieder geval bo-

ven op een zuil of zoo. Want de eenvoud der vaderen is uit Venezuela geweken. Indien mijn tijd en de Redactie mij toestaan om daar later nog eens op terug te komen, dan zou ik daar gemakkelijke staaltjes van kunnen vertellen. Dezen keer wil ik enkel vermelden dat het moderne Caracas een wijd uiteengebouwde metropolis aan het worden is, met breede boulevards en eindelooze avenidas, met villaparken, renbanen, clubpaleizen en andere plutocratische indrukwekkendheden. De Venezolaan houdt van praal, evenals haast ieder Latijnsch volk. Een pronkerige triomfpoort verheerlijkt den roem der eigen natie. Een Pantheon bevat het stoffelijke overschot der groote vaderlanders. In de residentie van den President, het zeer landelijke en simpele stadje Maracay, strekt zich over een uitgestrektheid als het terrein van een wereldtentoonstelling een hotel uit, met onafzienbare galerijen en met onmetelijke terrassen rondom wijde binnenpleinen. Het aantal gasten overtreft zelden 10% van de capaciteit. Maar Venezuela is trotsch — en terecht! — op

GEDENKTEEKEN VOOR DE INDIAANSCH E VOOROUDERS

MONUMENTALE TERRASSEN AAN HET MEER VAN MARACAY

zulk een kolossaal hotel in een binnenland dat tot voor kort eigenlijk nog wildernis was. ☼ De groote heerweg, dien we in La Guaira reeds hebben zien beginnen, heeft deze ingrijpende wijziging in het karakter des lands veroorzaakt. Waar voorheen een stoffig en smal karrespoor liep, dat men enkel te paard kon volgen over dorre bergketenen en door woestijnachtige zandvlakten, daar ijlt nu onze groote open auto geruischloos over een breede betonbaan, zoodat de toerist onbezorgd en onbelemmerd geniet van het waarlijk grootsche landschap rondom hem. De stijging van zee tot hoofdstad was bepaald indrukwekkend. Naar mijn smaak is echter de rit door de dalen en bergruggen van Centraal Venezuela, tusschen Caracas en Puerto Cabello, nog veel aantrekkelijker. Dan pas krijgt men het werkelijke land te zien, in zijn leven en dagelijksche werk. De eucalyptus en de bloeiende boomen langs den weg, de suikerrietvelden en de kleurige bloemtuintjes rondom de dorpen, de roode en gele sierras ter weerskanten, waar we in slingers overheen moeten. Opeens rijden we een woud binnen, een bosch van rijzige stammen, die hoog boven zich een licht bladerdak dragen. Dat woud is echter bijzaak. De hoofdzaak groeit op den bodem. Daar zien we onafzienbare gelederen van donkerglimmende koffiëheesters, de eene in witte bloesem, de ander met roode besjes. Zij worden tegen de felle tropenzon beschut door deze schaduwboomen, de koffië-mammas, zooals de Surinamer die noemt. Nergens heb ik die samenwoning van koffië met schaduwbosch zoo fraai aanschouwd als langs den centralen autoweg van Venezuela. ☼ Opeens glanst er een wijde waterplas in het zonnetje voor ons. Dat is het meer of de lagune van Maracay, tusschen het stadje van dien naam en het volgende plaatsje Valencia in gelegen, op een hoogvlakte van ongeveer 1000 meter. Onze heerweg moet er in een flauwen boog omheenrijden, maar een zijtak brengt ons even opzij tot vlak voor den waterkant. Temidden van een fraai natuurpark van oude boomen is daar een monumentaal complex van terrassen aangelegd, met fonteinen en beelden in oud-Indiaanschen stijl, ter eere van de roode voorouders en van hun Spaansche ontdekkers. Een liefelijk plekje gronds, die nationale tuin langs het meer. Hier zou een niet te groot maar genoegelijk hotelletje moeten staan, van waaruit men op die blinkende watervlakte kon gaan varen en visschen. Een stoombootje is er al. Valencia is een levendig provinciëstadje met een fraaie plaza (waarop natuurlijk Simón Bolívar prijkt) en een paar barok-kerken uit de 18e eeuw. Voorts een plattegrond van drukke straten vol fordjes en lastdieren. En daarna begint weldra de afdaling naar de kust, die we zullen bereiken bij de zeehaven Puerto Cabello. Een slingerdeslang-weg brengt ons van 1000 tot op 0 meter. En o genot: na de droogte van de Sierra vinden we hier opeens weer de frischheid van het klapperstrand terug. De kokospalm spreidt beschermend haar wijde armen over de have-looze hutjes uit, en weet met haar elegante waaiers een fraai en waardig tooneeltje te tooveren uit een verlopen rommeltje, dat zonder deze omlijsting een jammerlijken indruk gemaakt zou hebben. De klapperboom als kunstenaar, als decor-schilder. ☼ Reeds zien we de schoorsteen van ons

goede schip boven de huizen van Puerto Cabello uitsteken. Twee glorieuze dagen van Venezolaansch leven hebben wij meegemaakt, zonder een boekanier of een bebloed zwaard opgemerkt te hebben. De Spanish Main is ook zonder die romantische kruiderij wel te genieten!

LANDSLAKKEN (Slot van bladz. 219)

MISSCHIEN heeft een enkele lezer zich al even verbaasd over den titel „Landslakken” en daarom is het hier de plaats om even vast te stellen dat de slakken van huis uit thuis hooren in het water, meer speciaal in de zee, waar nu nog duizenden soorten voorkomen, die ademen door kieuwen en die al of niet in een spiraalsgewijs gewonden schelp verblijf houden. Dus: zeeslakken is het normale, landslakken het bijzondere en merkwaardige geval. ☼ Een van de eerste problemen, eigenlijk het probleem, waar voor een dier komt te staan, dat zijn ondergedompelde levenswijze voor een leven in de lucht verwisselt, is dat van de uitdroging. Een oorspronkelijk waterdier heeft een voor water vrijwel volkomen doorlaatbare huid, maar aangezien hij daar voortdurend aan alle kanten door omgeven is, is van uitdroging geen sprake. Zoodra hij nu echter aan de meer of minder droge lucht is blootgesteld, wordt dat anders, de buitenste lagen van de huid staan voortdurend vocht af, dat van binnen weer moet worden aangevuld, zoodat het heele dier langzaam maar zeker uitdroogt. De diergroepen, die definitief tot het landleven zijn overgegaan, hebben dan ook steeds deze moeilijkheid weten te overwinnen door verhoorning of verchitiniëering van de opperhuid, waardoor deze ondoorlaatbaar voor water is geworden. De slakken hebben het echter nog niet zoover gebracht en moeten dus hun levenswijze inrichten naar de omstandigheid, dat zij in droge lucht ten doode zijn opgeschreven. Hoe ze dat doen, weet natuurlijk iedereen. In tijden van droogte houden zij zich schuil en komen pas weer te voorschijn wanneer de atmosfeer weer ten naaste bij met waterdamp verzadigd is, dus tijdens en na regenbuien en des nachts als het gras nat is van den dauw. ☼ Zich schuil houden wil voor de huisjesslakken eenvoudig zeggen: zich in hun schelpen terug trekken en zich zoo stevig mogelijk tegen hun onderlaag, boom, steen of muur aandrukken: zoodoende zijn ze practisch geheel voor uitdrogen gevrijwaard en kunnen het weken, ja maandenlang uithouden. Aangezien zij in dien toestand geen arbeid verrichten, kunnen zij het ook heel goed buiten voedsel stellen en zoo is het dan mogelijk,

HUISJESSLAKKEN, TE VOORSCHIJN KOMEND NA EEN REGENBUI
(Foto's K. O. Bartels uit „Belauschtes Leben”, Uitg. Verlag H. Bermühler, Berlin)

dat zelfs in woestijnachtige streken slakken voorkomen, die dus maar enkele malen per jaar in de gelegenheid zijn als dier te leven. De z.g. naaktslakken hebben het moeilijker, die moeten een goed heenkomen zoeken onder bladeren, in spleten e.d., waar zij zich zoo klein mogelijk maken en er dan maar het beste van hopen. Trouwens hun huid biedt met zijn dikke, taaie slijmlaag al meer weerstand aan de uitdroging, dan die van de huisjesslakken. ☼ Een tweede punt, dat zichzelf onvermijdelijk aan de orde stelt als het water met de lucht verwisseld wordt, is de ademhaling. De overgrootte meerderheid der zeeslakken ademt door kieuwen, fijn verdeelde lapjes, die met hun groot oppervlak de zuurstof uit het water opnemen. Op het land zijn dergelijke organen natuurlijk onbruikbaar, zij zouden is een oogenblik ineenschrompelen, als ze tenminste niet op een speciale manier beschut werden. Bij de enkele kieuwslak, die onze landslakkenfauna telt, is dat dan ook wel het geval, daar ligt de kieuw veilig in een aparte holte opgesloten. De overgrootte meerderheid der landslakken ademt echter door een „long”. Die long is eigenlijk niets anders dan de rijk met bloedvaten voorziene wand van de holte, welks opening bij de naaktslakken zoo mooi te zien is. Vooral bij de groote bruine Arions valt die ademopening aan de rugzijde rechts dadelijk in het oog. ☼ Met de zintuigen der slakken is het eigenaardig

gesteld. Weliswaar hebben ze meestal twee paar in-trekbare voelsprieten, waarvan de grootste een paar eenvoudige oogen kunnen dragen en die ook dienst doen als reukorgaan, maar eigenlijk schijnt toch de heele huid gevoelig te zijn voor allerlei prikkels, licht niet uitgezonderd. Nu zou een goed ontwikkeld zintuigstelsel voor dieren van zoo trage

beweging ook weinig zin hebben; vluchten of een prooi bespringen kunnen zij toch niet. ☼ Daarentegen staan de organen voor de spijsvertering op een hoog plan. Dat begint al met het instrument waarmee zij hun voedsel naar binnen werken, de radula. Die radula is een soort tong, bezet met vele rijen van soms honderden fijne chitinetandjes, die zoo verschillend van vorm en rangschikking zijn bij de verschillende soorten, dat er zeer waardevolle systematische kenmerken aan ontleend worden. Met deze rasp gaan zij alle mogelijke plantendeelen, die niet te droog of te hard zijn, te lijf, met de welbekende gevolgen voor sla en andere groente. Enkele soorten zijn ook volstrekt niet afkeerig van dierlijk voedsel. Bij het verzamelen van muizen in het veld gebeurt het vaak genoeg, dat men na een vochtigen nacht den buit in de valletjes leelijk aangevreten vindt door slakken, vooral de oogen met omgeving moeten het ontgelden. Maar het hoofdvoedsel bestaat toch uit plantenkost, behalve bij de echte roofslakken. ☼ Wat er van een kruipende huisjesslak uit de schelp te voorschijn komt, is op den kop na, allemaal „voet”. De voet is een massief complex van spieren, dat speciaal belast is met de voortbeweging, een holte is er dus niet in. De ingewanden liggen alle in de z.g. ingewandenzak, een uitstulping van de lichaamsholte, of liever, $\frac{3}{4}$ van het lichaam zelf, dat, in spiraalvorm gedraaid, steeds in de schelp besloten blijft. ☼ Bij de kieuwslakken ligt op het achterste gedeelte van den voet het deksel, dat, indien het dier zich terugtrekt, de opening afsluit. De longslakken hebben nooit zoo'n deksel, hoogstens sluiten die, vooral 's winters, de opening af met een vlies van verhard slijm. ☼ De wijze waarop een slak zich

voortbeweegt, kan iedereen zelf gemakkelijk te zien krijgen door een slak over een glazen plaat te laten kruipen en dan van den onderkant te bekijken. Men ziet dan een voortdurende reeks van donkere banden van achteren naar voren over de „zool” loopen, achter begint elke samentrekking met het intrekken van het laatste strookje van den voet, om dan vooraan te eindigen met het vooruitstrekken van het voorste strookje. Met groote gelijkmatigheid volgen die contractiegolven elkaar op. De zool scheidt bij de voortbeweging voortdurend slijm af, waarover het dier als het ware vooruit glijdt en dat aanhangen van zandkorrels e.d. verhindert. Dat slijm droogt op tot het bekende zilveren spoor, dat maar al te vaak de voorbode is van allerlei misère met de tuinplanten. ☼ Zoo schijnbaar laagstaand en eenvoudig als die slakken zijn, hebben ze toch een zeer merkwaardig liefdesspel, dat aan de paring voorafgaat. De paring zelf wordt nog te vreemder als wij bedenken, dat beide partners volkomen aan elkaar gelijk zijn, de dieren zijn n.l. tweeslachtig en zoo zien we dan het mannelijk deel van de een slak in paring met de vrouwelijke helft van de andere, vice versa. ☼ Er leven heel wat landslakken in ons land, maar het zijn slechts enkele soorten, die aan den niet-vakman opvallen. In de eerste plaats natuurlijk de twee gewone kleine huisjesslakken, die met de donkere banden en de

NAAKTSLAK (LIMAX)

ger nog mee door, maar naaktslakken zijn enge dieren, die je op alle manieren die onze sla opeten, niet heel bekoorlijk en dat grijze slakjes, die onze sla opeten, niet heel bekoorlijk en dat iemand griezelt van de reusachtige grijze, zwartgestreepte Limaxen, kan ik me ook nog wel voorstellen, maar de prachtige roodbruine Arions zijn toch te mooi om doelloos en opzettelijk plat gereden te worden!

gemarmerde. In Zuid Limburg en nog hier en daar in de duinen komt de groote wijngaardslak voor, in Zuid Europa de consumptieslak, iets kleiner is de meer verspreide segrijnslak. Aan den waterkant vinden we de barnsteenslakjes met hun puntige, doorzichtige schelp. ☼ Al die huisjesslakken kunnen er in de oogen van den

gewonen burger nog mee door, maar naaktslakken zijn enge dieren, die je op alle manieren die onze sla opeten, niet heel bekoorlijk en dat grijze slakjes, die onze sla opeten, niet heel bekoorlijk en dat iemand griezelt van de reusachtige grijze, zwartgestreepte Limaxen, kan ik me ook nog wel voorstellen, maar de prachtige roodbruine Arions zijn toch te mooi om doelloos en opzettelijk plat gereden te worden!

AVOND

De avond is zoo stil, vervuld van broos verlangen,
 Heel innig ruischen door de stilte zangen,
 Wees stil nu! . . . stille ontroerd de boomen zwijgen,
 Een wonder is de nacht, die neer gaat zijgen . . .
 Ik moet aan moeder denken, in deez' nacht,
 En aan heur wezen, als een droomgedacht',
 En als een licht, heel teer en rozenrood,
 Dat in mijn ziel glanst, zacht en bloed . . .
 O, de avond is zoo stil, vervuld van broos verlangen,
 Heel innig ruischen door de stilte zangen,
 En 't daalt op violette vleug'len neer:
 Een vroom gevoel van vree en heimweê teer . . .

 Wees stil nu! stille ontroerd de boomen zwijgen,
 Een wonder is de nacht, die neer gaat zijgen . . .